

PAPEŽ BLAGOSLOVIL LJUDI, KI SE BORE ZA MIR

Kljub komisarjevi prepovedi v Trstu nad 45.000 podpisov

Na Kitajskem so zaključili podpisno kampanjo z nad 400 milijoni podpisov - V Afriki podpisujejo večinoma s palčnim odisom - Nad 10 milijonov podpisnikov v Romuniji

Velika svetovna kampanja nabiranja podpisov za uničenje in prepoved atomskega orožja se z vsakim dnem stopnjuje in širi. Milijoni ljudi vseh političnih in verskih prepričanj, vseh narodnosti in ras pridružujejo tej veliki kampanji, ki mora privedi do odprave vsake atomske nevarnosti in ustvaritve mirnega brezobsebnega življenja vsega človeštva. V trenutku, ko ameriški voditelji obnavljajo svoje grožnje, da bodo uporabili atomsko orožje v varljivem ujanju, da bi s tem ustavili obojestransko gibanje podjarmljenih narodov, zadobiva izražanje odločnega upiranja tem vojaškim načrtom s strani milijonov in milijonov ljudi obojestransko politično in človekovo vrednost. To dokazuje tudi velik vtič, ki ga je v svetlo napravlila vest, da se je v Trstu zaključila kampanja nabiranja podpisov, ki je do 400 milijonov podpisov. Tako je kitajski ljudstvo odgovorilo na grožnje ameriških imperialistov in s tem odgovorom bodo morali vsi ljudje, ki hočejo mir, računati.

V tem tednu se je pridružil glas partizanov miru, ki se nesebično borijo, da rešijo človeštvo pred uničenjem posebnostmi in vplivom glas. V nedeljo je imel namreč svoj velikonočni govor papež Pij XII., ki se je tudi dotaknil vojne nevarnosti in posvaril vlade, ki imajo strašno moč, da lahko delujejo za dobrobit človeštva, ali pa da mu zadajo težke rane. Blagoslovil je vse ljudi, ki se borijo za mir in pozval vlade, naj se na obeh polobah iskreno spopadejo za ustvarjanje miru.

Kot v Italiji, se tudi v vseh ostalih deželah kampanja proti atomskemu orožju razvija in napreduje. V Romuniji je podpisalo Dunajski apel že preko deset milijonov oseb. V Vietnamu se kampanja vedno bolj razvija, pri čemer prednjačijo

DELEGACIJE 29 DRŽAV NA POTI V BANDUNG

Narodi Azije in Afrike za utrditev miru in sožitja

Ameriška sabotaža povzročila katastrofo indijskega letala

Cez nekaj dni se bo v Bandungu (Indonezija) pričela konferenca azijskih in afriških držav, ki bo razpravljala o najvažnejših skupnih vprašanjih, predvsem pa o utrditvi miru, o mirnem sožitju, o kolonializmu, o gospodarski izmenjavi, o kulturnem sodelovanju in drugih problemih, ki se tičejo teh držav. Skupno se bo udeležilo te konference 29 držav.

Pred odhodom v Bandung se sestanejo te dni v Rangunu (Birmanija) predsednik ministrskega sveta LR Kitajske Cu En Lai, indijski predsednik vlade Nehru, birmanški ministrijski predsednik U Nu. Ti trije bodo skupno z Nehrujem tudi egiptovski prvi minister Naser, ki se bo tudi pridružil

razgovorom, na katerih bodo razpravljali o argumentih bandunske konference. V torko je Naser došel v Indijo, kjer ga je sprejel predsednik vlade Nehru in je imel z njim več uradnih razgovorov o okrepitvi prijateljske in sodelovalne med obema državama. Kitajsko delegacijo bo vodil sam ministrski predsednik Cu En Lai, z njim bodo dalje še ministrski podpredsednik Cen Ji, minister za zunanjo trgovino Jen Ci Cuan, namestnik zunanjega ministra Cang Han Fu in poslanik LR Kitajske v Indoneziji Huang Cen.

Vsi azijski in afriški narodi se zavedajo velikega pomena te konference za nadaljnjo politično gospodarski in kulturni razvoj dežel, ki so bile večinoma še do nedavna odvisne ali celo kolonije imperialističnih sil. Tako je Nehru poudaril, da so države, ki se bodo sestale na konferenco, večinoma zvoščale dežele, da pa jih družijo skupni interesi obrambe miru in samostojnega razvoja.

Sprito teh velikih načrtov in nad, ki jih stavljajo na to afriško-azijsko konferenco predstavnikov prizadetih držav, je jasno, da ne gre v račun onim, ki bi hoteli še nadalje narode Azije in Afrike gospodarsko in politično izkoriščati za svoje imperialistične cilje. Zlasti vodilni krogi Združenih držav Amerike na vse načine preprečujejo vsako zblizanje med svobodoljubnimi narodi izven ameriškega pokroviteljskega.

Tudi proti konference v Bandungu so rovarili na vse načine, da bi jo preprečili in kasneje, da bi ji spremenili namen. Zato, ko so videli, da v svoji nakani niso uspeli, so se zatekli k poslednjemu, najodvratnejšemu sredstvu - k terorizmu.

Potom svojih in Cangkajskih agentov so izvršili sabotažo proti indijski letalski zvezni vojski, ki je na poti v Hong Kongu, da Cangkajski in ameriški tajni agenti pripravljajo sabotažo proti letalom, ki naj bi peljali kitajsko delegacijo s Cu En Lajem na čelu na konferenco. Kitajski je vložila pri angleški vladi odločen protest z zahtevo, naj se uvede najstrožja preiskava.

Pomembna zmaga Delavske zveze v tovarni Modiano

Na volitvah za novi enotni tovarniški odbor, ki so bile v sredo v podjetju Modiano, beleži Delavska zveza CGIL sijajno zmago, kar dokazuje na razširjenem ugledu in vplivu te razredne organizacije med delavci širokega kroga delavstva. Od prejšnjih 48% je Delavska zveza prešla letos na 61%, dočim je Delavska zbornica padla od 52 na 39%. Med delavci je prešla Delavska zveza na 59 glasov, Delavska zbornica pa na 252. Izvoljeni so bili 3 kandidati Delavske zveze in 1 kandidat Delavske zbornice. Za uradniški ni Delavska zveza predložila kandidatne liste, zaradi tega je bil izvoljen 1 kandidat druge organizacije.

NOV NAPAD NA SLOVENSKE NARODNE KORISTI

Komisariat italijanske mladine hoče vzeti Prosvetni dom na Opčinah

Nov poskus potujčevanja slovenske vasi

Komisariat italijanske mladine v Trstu je sporočil slovenskemu prosvetnemu društvu na Opčinah naj izprazni tamkajšnji prosvetni dom v teku tekočega meseca. Zgradba Prosvetnega doma je namreč po odredbi vladnega komisarja dr. Palamara prišla v posest že omenjenega Komisariata italijanske mladine.

To je ena izmed nadaljnjih krivk, ki se gode tržaškim Slovincem po podpisu londonskega sporazuma. Namnjen je predvsem onemogočiti vsako slovensko kulturno udejstvovanje Slovincem na Opčinah, istočasno pa teži za tem, da bi sedanji Prosvetni dom postal novo žarišče raznarodovanja.

Zato so Openci, ne glede na to, kateri politični stranki pripadajo, z velikim gorenjem sprejeli vest o poskusu odvzema Prosvetnega doma. Trdno so odločeni boriti se do skrajnosti za svoje pravice. Oblas, ki razpolaga s zgradbo Prosvetnega doma, mora predvsem upoštevati dejstvo, da Slovinci na Opčinah nujno potrebujejo Prosvetni dom. To tem bolj tudi zato, ker niso še bili vrnjeni tržaškim Slovincem, pač pa se silno mudi odvzeti Prosvetni dom na Opčinah.

Splošno je znano, v kakšnem stanju je bil Prosvetni dom na Opčinah tedaj, ko ga je prevzelo v svoje roke prosvetno društvo. Da je iz ruševine nastal dostojen prosvetni dom, je bilo treba mnogo žrtvovati. Zato bi morali tisti, ki so kar čez noč postali lastniki prosvetnega doma, najprej vprašati, kdo je kril vse stroške, ki so nastali zaradi popravil, in šele kasneje bi lahko, pravimo lahko, postavili vprašanje izpraznitve.

Poskus odvzema Prosvetnega doma spada neizpodbitno v vrsto krivk, ki se gode tržaškim Slovincem po podpisu londonskega sporazuma. Namnjen je predvsem onemogočiti vsako slovensko kulturno udejstvovanje Slovincem na Opčinah, istočasno pa teži za tem, da bi sedanji Prosvetni dom postal novo žarišče raznarodovanja.

skaj zveza prešla letos na 61%, dočim je Delavska zbornica padla od 52 na 39%. Med delavci je prešla Delavska zveza na 59 glasov, Delavska zbornica pa na 252. Izvoljeni so bili 3 kandidati Delavske zveze in 1 kandidat Delavske zbornice. Za uradniški ni Delavska zveza predložila kandidatne liste, zaradi tega je bil izvoljen 1 kandidat druge organizacije.

V D.R. Nemčiji aretirali 521 špijонов

BERLIN — Ministrski svet DR Nemčije je v torko sporočil, da so organi državne varnosti v zadnjem času aretirali 521 agentov in špijонов, ki so delali za ameriško, angleško in zahodnonemško tajno službo. Mnogi med njimi so se sami predali oblastem, tako na pr. voditelj ameriškega radia v zahodnem delu Berlina.

Pri aretacijah so zaplenili mnogo orožja in municije, 20 radijskih oddajnih aparatov, številne ponarejene dokumente, posebna črnila in druge predmete, ki so jim služili pri

Otvorjen milanski velesejem

MILANO — V torko je bila ob prisotnosti predsednika republike Luigijsa Einaudija slovesno otvorjena 33. razstava milanskega vzročnega velesejstva. Na razstavnem prostoru, ki meri skoraj 200.000 kvadratnih metrov razstavlja letos 12.600 razstavljavcev, med temi 3650 iz inozemstva, in sicer iz 44 držav.

Strelna ubila pet romarjev

AVELINO — V kraju Inconatella je strelna udarila v nekoro romarsko cerkev, ki je bila zaradi nevihte polna romarjev, ter je na mestu ubila pet izmed njih. Ranjenih pa je več desetnih vernikov, med njimi jih je pet v smrtni nevarnosti.

NOV DOKAZ SOVIJSKE VOLJE DO POMIRITVE

V Moskvi se vrše pogajanja o avstrijski državni pogodbi

Sovjetska zveza je dala nov dokaz dobre volje, da se uredi doslej nerešena mednarodna vprašanja. Med take spada tudi vprašanje avstrijske državne pogodbe, ki se po krivdi zahodnih veleizjav zavključuje že dolga leta na vso škodo avstrijskega ljudstva in pomiritev v srednji Evropi. ZDA bi hotele namreč uporabiti Avstrijo kot svojo prednjo postojanko proti Sovjetski zvezi in socialističnemu svetu z njeno vključitvijo v vojaške bloke, s postavljanjem svojih vojaških oporišč na njenem ozemlju ali celo s ponovnim "Anschlussom", to je priključitvijo Nemčiji. Po ratifikaciji pariškega sporazuma je postala slednja nevarnost še posebej aktualna in grožnja.

Zato si je sovjetska vlada že dalje časa prizadevala, da bi se vse te nevarnosti za mir odstranile, s čimer bi bilo takoj mogoče pristopiti k podpisu mirovne pogodbe z Avstrijo. Po ponovnih srečanjih predstavnikov obeh držav je prišlo v zgodnjem času že do načelne soglasja v vseh teh važnih točkah. Avstrijska vlada je namreč dala vedeti, da načelno pristala na te upravičene sovjetske zahteve. Ker je zadeva že toliko dozorela, je sovjetska vlada povabila avstrijsko vladno delegacijo na skupen sestanek v Moskvo. Delegacija avstrijske vlade se je temu povabila odzvala in je dospela v ponedeljek, 11. t. m. v prestolnico ZSSR, kjer so se naslednji dan pričeli razgovori.

Prvi maj - dan borbe za pravice ljudstva

Na stadionu bo parada z alegoričnimi vozovi, telovadci, pionirji in športnimi skupinami, nato pa folklorni plesi, nastopi mladine in lahkolokalske tekme

Prvi maj, praznik dela, ki ga praznujejo vsi delovni ljudje sveta že toliko let z vedno večjim navdušenjem, je dan, ki združuje in hrabri ljudi, ki žive od dela svojih rok. Ta dan je dan vselej in borbe, dan, ko se delavci spominjajo vseh doseženih zmag, vse prelojene poti in postavljajo svoje zahteve za izboljšanje svojega položaja. Na ta dan se čuti delovni človek posebno močnega, ker ve, da ob enem z njim praznujejo Prvi maj milijoni po vsem svetu razprostranih ljudi, ki so za praznik dela prekrizali svoje močnega in sposobnega, stvariteljske ogromnih svetovnih bogastev. Delovni človek ve, da predstavlja svojemu enaki močnega silo, ki ima in bo imela v svetu vedno večjo vlogo, da predstavlja ono moč, ki bo znala s skupno utrjeno borbo ustati vsem trpečim boljše življenje.

Pri pregledu uspehov in življenja na splošno bodo tržaški delavci letos ugotovili, da se je za njih v zadnjem letu marsikaj spremenilo. Izorenje je bilo razkosanje, nudi upravitelji so prišli na naše ozemlje in z njimi, na zaton, nove briske izkušnje za naše prebivalstvo. O podpisanih svetovnih izjavah in obveznostih ni ne duha ne sluha, pač pa z vsakim dnem prihajajo na dan krstive vseh demokratičnih načel in poskusi vzpostavljanja starih jelskih metod, posebno v tavnarh.

Prav te nove izkušnje morajo se bolj strniti use delovno ljudstvo, da bo na dan Prvega maja v močnejši, enotni manifestaciji jasno izrazil svoj protest in zahtevo, da se spoštuje Spomenica o sporazumu in njene priloge, da se preneha s preganjanji antifašizma, da se v tovarnah priznajo delavske svoboščine, ki si jih je naše ljudstvo kravno priborilo v težki osovobodilni borbi, katere desetletna obletnica poteka letos. Spominjajo se prestanega gorja bo moralo naše ljudstvo s svojo prisotnostjo na promajskih manifestacijah dokazati, da se ne mli sprižati v preteklosti, marveč da se hoče boriti za mir, za delo, za prepoved našega mesta, za spoštovanje slovenskih narodnih pravic in demokratičnih svobod. Slednje uspeha prebivalstva, da bi mogli končno zaživet v nekoliko brezskrbnejšem in vedrejšem življenju, brez policijskega strahovanja in brez žalosti človeške časti in dostojanstva.

Kot vsako leto hoče naša mladina tudi letos nuditi našemu ljudstvu za Prvi maj prelep in radosten praznik tolednega dne folklornega nastopa, ki bo izrazil odločno voljo boriti se za mir, za demokratične in narodne svoboščine in za boljše pogoje življenja.

Naše ljudstvo bo moglo ponovno občudovati pooroč, ki bo šla po mestnih ulicah in v kateri bo skupno z delavci korakalo stoletje in stoletje mladencev in deklet. Mladina bo z alegoričnimi skupinami prikazovala tragično stanje, v katerem živi; korakala bo v skupinah telovadcev ter v narodnih nošah, kar bo dajalo posebno lepoto in pestrost manifestacij.

Poobjedno bo na stadionu velika parada, ki vedno tako navdušuje gledalce. V njej bodo nastopili tovarniški in poljski delavci, alegorični vozovi, telovadci, pionirji, športne skupine. Plapolajočestape bodo dale stadionu posebno lepoto in živahnost. Po paradi bo nastop folklorni baletov, nastop pionirjev in mladencev, katerim bodo sledile lahkolokalske tekme.

Prvi maj je bil in bo tudi letos dan veselja in borbe vsega našega ljudstva in njegove mladine. Za uspeh tega praznika se mladinci in mladinke pripravljajo že dni z navdušenjem in vso resnostjo, priprave se vedno tople razvijajo. Od ponedeljka dalje se bodo vse večere mladinci in mladinke sestajali na ploščadi ljudskega doma v ul. Madonna, kjer se bodo vadili za nastop v podočah, 25. aprila bo pa generalna vaja na športnem igrišču v B. Ljuncu.

Cas, ki nas toči od tega velikega dogodka je kratek, zato je treba pospešiti vse priprave in mobilizirati čim večjega števila mladine, da bo 1. maj 1955 eden najlepših in največjih, kar smo jih doslej doživeli.

Odkrili bodo spomenik jugoslovanskim borcem padlim za Trst

TRST — Kot posnemamo iz tujakih dnevnikov, bo v kratkem odkrit na pokopališču pri Sv. Anni spomenik jugoslovanskim vojakom, ki so padli leta 1945 v borbah za osvoboditev Trsta. Svečanemu odkritju, za katero bodo prisostvovali predstavniki tujakih oblasti, jugoslovanski konzul ter delegacija Zveze borcev Slovenije pod vodstvom podpredsednika Borštnarja.

Splošna stavka pristaniščnikov v Genovi

GENOVA — Lučki delavci v genovskem pristanišču, ki so že tri mesece v delni stavki v obrambo svojih pravic, so stopili takoj po praznikih v totalno stavko. Do srede se je nabralo v luki že 72 ladij, ki čakajo na iztovarjanje blaga, toda ne en lučki delavec se ni odzval vabilu. Zato so poskušali s stavkokaži, toda tudi to se jim ni obneslo, ker so pripeljali delavci razumeli položaj ter solidarizirali s stavkajočimi.

4 mrtvi pod ruševinami

VIGEVANO — V sredo popoldne je pod velik obok nekega paviljona, namenjenega proizvodnji gumij, Pod ruševinami so našli smrt trije delavci in stavbni podizmetnik, dočim je en delavec težko ranjen.

ZA STROKOVNE ŠOLE potrebna enotna akcija

Tudi v Nabrežini bodo začeli akcijo za
otvoritev strokovne šole - V Dolini bo
v torko sestanek staršev in vaščanov

Podpisna akcija staršev učencev, ki zahajajo v industrijski strokovni tečaj v Dolini, za spremenitev tečaja v strokovno šolo je že pri koncu. Starši so enotno podpisovali ne glede na politično ali drugo pripadnost, zavedajoč se, da edino tak skupni nastop nudi možnost, da uspejo v svojih pravičnih zahtevah. Prosvetno društvo "V. Vodnika" iz Doline je na željo vaščanov samih sklicalo za prihodnji torko v dolinski kinodvorani sestanek svojega članstva, staršev učencev ter vseh, ki se zanimajo za vprašanje slovenske šole.

Poleg te akcije, ki je nastala na pobudo Slovenske hiše, vsake ljudske prosvete, se pripravljajo skupni nastop slovenskih kulturnih organizacij v Trstu. Ko je namreč vodstvo SHLP izvedelo, da je bila izdana prepoved za otvoritev strokovne šole v Dolini, je nemudoma dala tudi pobudo, da gre do vodstev ostalih kulturnih organizacij v Trstu ter jim predlaga skupni sestanek, na katerem bi se izglasovala resolucija ter določila delegacija, ki bi se podala k vladnemu komisarju. Slovenska prosvetna zveza je nemudoma odgovorila, da pristane na skupni nastop. Tudi g. dr. Besednik je dal s svoje strani osebni prisrčanek ter zagotovilo, da zanimanje in posredovanje Slovenske prosvete je, si z zaupanjem, sporečila svoj prisrčanek ter poudarila, naj ostale prosvetne organizacije ne svojih močeh, kar morejso, ne predlagata razširitev akcije na vse strokovne tečaje, kar smo tudi mi podprli ob vsaki priložnosti. Le Slovenska prosvetna matica po tolikem času še ni smatrala za potrebn-

Odkrito je učinkovito cepivo proti otroški paralizi

V torko je ves svet razveselila radostna novica, da je bilo po dolgih raziskovanjih končno odkrito in z uspehom preizkušeno zdravilo proti eni najzavratnejši bolezni - proti otroški paralizi (poliomielitis). Cepivo proti otroški paralizi je izdelal ameriški znanstvenik dr. Jonas Salk.

Dr. Francis je podal o tem novem serumu in o poskusih z njim izčrpno poročilo, iz katerega je razvidna visoka učinkovitost novega leka. Za opazovanje so vzeli 1.800.000 otrok, od katerih so jih cepili 460.000, dočim so ostalim vbrizgali samo fiziološko raztopino ali niti ne te. Na podlagi opazovanj so ugotovili, da se je pri cepljenih z novim seru-

mom pojavila v neprimerno manjši meri paraliza kot pri necepljenih, dočim smrtnih primerov dejansko ni bilo. Pri ostalih uspehih je mogoče ugotoviti, da novo cepivo izmanjira pred otroško paralizo od 80 do 90 odstotkov otrok. Novo zdravilo je pomembno tudi zaradi tega, ker ne pušča nobenih škodljivih posledic na cepljenih osebah; doslej so ugotovili zelo neznan primerov reakcije cepiva na človeški organizem, pa še ta je lahkega značaja.

Ne sme se pa misliti da je s tem vprašanje te težke otroške bolezni že dokončno odpravljeno. Predvsem, kot je videti iz gornjih podatkov, to cepivo ne obvaruje stodont-

no vseh cepljenih oseb. Glavni endostatek Salkovega seruma, ki ga pridobivajo iz ledvice opice, pa je v tem, da imuniteta človeški organizem le za razmeroma kratko dobo, katere se niso mogli točno ugotoviti, domnevajo pa, da traja malo več kot pol leta.

To so bili tudi glavni priporočili iz inozemstva, potem ko so izvedli za to zdravilo. Istočasno je prišlo iz drugih držav več vesti, da so tudi drugi znanstveniki odkrili podobna cepiva, o katerih trde, da so celo boljše kot Salkovo. Ameriško državno tajništvo za trgovino je sporočilo, da ne bodo izvažali v tujino novega seruma, dokler ga ne bo dovolj za domače potrebe.

Francija noče atomskega orožja

PARIZ — Komaj pred mesecem dni je ministrski predsednik sporočil, da bo Fran-

VELIK PRISPEVEK NAŠIH KRAJEV V BORBI PROTI NACIZMU ZA SVOBODO

PODLONJER JE LAHKO PONOSEN na svoj velik doprinos v NOB

Kmalu po 8. septembru 1943 se je v Podlonjeru široko razmahnilo ilegalno delovanje. Bila sem povezana z vodstvom Osvobodilne fronte v mestu. V teku svojega delovanja od leta 1944 dalje sem bila trikrat izdana, vendar se mi je vedno posrežilo odnesti celo kožo. Po neki provali sem dobila nalog, naj se umaknem iz Trsta.

Odsli sem v partizane. Prvo partizansko enotico sem srečala v Stjaku; bila sem dodeljena komandi mesta Ajdovščina, kjer nas je bilo v celoti osem tovarišev.

Tu so nas napadli Nemci ter je v bitki padlo šest tovarišev, med njimi tudi komendant in njegov brat; le en tovariš in jaz sva se rešila od vse komande mesta. S četo, dodeljeno komandi mesta, smo se umaknili na drugo postojanko. Novembra meseca smo osvobodili Ajdovščino, ki pa so jo Nemci zopet kmalu napadli in zavzeli.

Pred nemško premočjo smo se morali umakniti, vendar so nas Nemci še nadalje zasledovali ter razkopali. Skupno z nekaterimi partizani smo se umaknili proti Razdrtemu; jaz sem se zatekla v Razdrto k nekemu terencu. Prav tedaj se je pričela nova ofenziva in domobranci, ki so sodelovali v njej, so nas opazili. Le z dr-

Mladost jo je rešila smrti

Bilo mi je komaj 15 let, ko sem se vključila v ilegalno delovanje. Bila sem povezana z vodstvom Osvobodilne fronte v mestu. V teku svojega delovanja od leta 1944 dalje sem bila trikrat izdana, vendar se mi je vedno posrežilo odnesti celo kožo. Po neki provali sem dobila nalog, naj se umaknem iz Trsta.

Odsli sem v partizane. Prvo partizansko enotico sem srečala v Stjaku; bila sem dodeljena komandi mesta Ajdovščina, kjer nas je bilo v celoti osem tovarišev.

Tu so nas napadli Nemci ter je v bitki padlo šest tovarišev, med njimi tudi komendant in njegov brat; le en tovariš in jaz sva se rešila od vse komande mesta. S četo, dodeljeno komandi mesta, smo se umaknili na drugo postojanko. Novembra meseca smo osvobodili Ajdovščino, ki pa so jo Nemci zopet kmalu napadli in zavzeli.

nim skokom z višine 13 metrov se nam je posrežilo uiti zasledovanju belogardističnih birčev. Šest dni in šest noči smo prebili v skrivališču brez hrane in v hudem mrazu; najhujše je bilo za tri težke ranjence, ki so delili z nami težko usodo.

Po šestih dneh sem zapustila tovariše ter odšla na komando mesta. Po izdajstvu je bela garda izvedela za našo postojanko. 4. januarja 1945 zjutraj je prišla kolona domobrancev, ki je napadla stražo ter obkolila komando mesta. Tri ure je trajala neenaka borba, dokler ni uspelo domobrancem zjeti še poslednjih borcev, med njimi tudi mene. Odpeljali so nas v Ajdovščino, kjer so nas Nemci zasliševali, četniški in belogardistični hlapci pa so nas mučili.

Po dveh dneh zasliševanja sem bila obsojena na smrt. Skupno s tremi tovariši so me peljali k reki Vipavi. Zadelo me je salva. Trije tovariši so obležali mrtvi, mene pa kroglo niso zadela. Tedaj so me rabili vprašali, koliko sem stara. Ko sem jim povedala, da mi manjkata še dva dneva do 16 let, so me odvedli proč ter me odpeljali v Gorico. Tu se je zopet začela kalvarija — zasliševanje. Mučili so me na razne načine, z elektriko, žgali noge, kar še danes čutim posledice; vendar iz mene niso mogli izveliči ničesar. Končno so me vrgli v klet, kjer je stala voda 30 cm visoko. Ko me po treh dneh prišli iskat, so me našli nezvestno, v ranjeno po prsih in po telesu.

Odtod so me odpeljali v Nemčijo na prisilno delo. Vozili smo se v najhujši zimi v žvižgavih vagonih; v 6 dneh vožnje je zmrznilo 52 norečnikov. V Nemčiji so nas vtaknili v "Straflager". Tu me je skušal neki kmet za delo na svojem posestvu, kjer sem ostala 4 mesece. Na njegovi kmetiji sem našla 7 ruskih partizanov. Tudi me ujetniki v Nemčiji so delovali tajne organizacije za saboteže na železnicih in podobne akcije. Po štirih mesecih — 24. aprila so prišli zavzniki ter nas osvobodili. Toda šele po treh mesecih bolnišnice sem se mogla vrniti ter zopet stopiti v rodno hišo.

ZULJAN MARIJA

Pet dni zasliševanj brez vode in hrane

Na Jožefovo leta 1945 so našli v moji hiši skritega partizana; hotel je zbežati, toda na bazu so ga podirle sovražne kroglice.

Mene pa so odpeljali v Lokev ter me zaprli v temno celico; niso me pustili ven niti na stranišče. Ker sem moral torej opraviti kar v celici, so me drugi dan živinsko pretepli ter mi zagrozili celo s pištolo.

Rezultat je bila generacija zločinskih idiotov, mladenčev, ki so bili tako prežeti z rasistično nadutostjo, z nacistično megalomanijo, da so kot ujetniki rajši umrli, kot pa da bi sprejeli transfuzijo krvi, če niso bili stodoletno prepričani.

proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'." (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

PO socialističnem svetu

UNIVERZITETNO MESTO
BLIZU PEKINGA

V zapadnem delu predmestja Pekinga gradijo univerzitetno mesto, ki bo največje središče znanosti in dežel. V mestu bodo gradili stavbe za kitajsko akademijo znanosti in razne tehnične zavode, kakor tudi stanovanjske hiše za dijake in solnike.

V teku je gradnja stavb za 23 zavodov, 4 inštitute za raziskovanje in več tehničnih šol. Pripravljajo nadalje športna in igrišča, krožke, čitalnice in vse potrebne javne službe. Univerzitetno mesto bo povezano s središčem Pekinga potom široke asfaltirane ceste.

INDUSTRIJSKA RAZSTAVA
CSR V HELSINKIH

Prve dni aprila je bila v Helsinkih svečano otvorjena industrijska razstava L. R. Češkoslovaške. Otvoritvi so prisostvovali ministri predsednik Kekkonen, ministri Vironen, Simonen in Vennamo, poslanik ZSSR V. Z. Lebedev, diplomatski zastopniki raznih držav ter industrijske osebnosti. Češkoslovaški minister za kemično industrijo je v otvoritvenem govoru poudaril, da se trgovina med CSR in Finsko dobro razvija, ker slo ni na zdravih podlagah in zadovoljuje koristi obeh držav. Razstava pa bo nedvomno služila za nadaljnjo okrepitev medsebojnih prijateljskih odnosov.

A. C.
(Nadaljevanje na 4. strani)

ZANIMIV ČLANEK ANGLEŠKEGA LISTA PRED 11 LETI

"Vzgoja nemške mladine ni možna dokler ni izkoreninjen nacizem"

Na nacistične vojake ni umor otrok "napravil nobenega vtisa" - Nešteto deklet od 14-15 let je zanosilo in odpravilo plod - Da ga ne bi motilo v spanju, je raztrgalo v zid jokajoče dete

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Hitler, ki se je bahal, da je osvobodil človeka od "ponižujoče pošasti" vesta, je mnogokrat prikazal svoja pedagoška načela; vendar nikdar tako jasno kot v svojem govoru 1. maja 1937:

"Se so med nami ljudje starega kova, ničvredni, ki nam križajo cesto, kot delajo to psi in mačke. Toda to nam ne dela skrbi; vzeli jim bomo njihove otroke in ne bomo dopustili, da bi ti padli v brezno pretekle minulosti. Vzemi bomo otroke, ko bodo imeli deset let ter jih bomo vzgajali v nacionalsocialističnem duhu, dokler ne bodo dosegli osemnajst let. Ne bomo dopustili, da bi nam ušli. Postali bodo člani stranke, oddelkov SS in drugih režimskih formacij; in nato bodo napravili dve leti vojaške službe. Kdo bo še upal oporekati, da se na ta način ne ustvarja narod?"

Rezultat je bila generacija zločinskih idiotov, mladenčev, ki so bili tako prežeti z rasistično nadutostjo, z nacistično megalomanijo, da so kot ujetniki rajši umrli, kot pa da bi sprejeli transfuzijo krvi, če niso bili stodoletno prepričani.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Ko je Herbert Bayer izvedel, da bo poslan v taborišče Gross Hesepe, je pisal ženi: "Vse to potrjuje, kar smo trdili na procesu, t. j. da se ho-di po poti iz leta 1933. Na ta način bom postal 'vojaki močvirja' (tako so se imenovali interniranci v nacističnih taboriščih, op. ur.): tisoči in tisoči najboljših Nemcev so bili pred menoj 'vojaki močvirja'.

Proti oborožitvi Nemčije. Mladinec, ki je v svojem pismu tudi omenil, v kakšnih razmerah morajo jetniki delati v močvirju. Ko kdo oboli, ga pošljejo v ambulanjo, ki je najbolj v taborišču. V ambulanzi je poleg vsega prepolno miši. Zdravnik prihaja v taborišče dvakrat na teden in je isti, ki je zdravil internirance v nacističnem taborišču Borgemoor.

Delavci morajo reagirati na vse primere zatiranja

V počastitev 85. letnice
Leninovega rojstva, ki poteka
22. t. m. objavljamo kratek
odloček iz poglavja "Politično
razkrinkovanje in vzga-
janje revolucionarne aktivno-
sti v Leninovem delu 'Kaj
storiti?', ki je dragocen in
sodoben nauk za naše delo-
vanje med delovnimi množicami.

V resnici se da "stopnjevanje" aktivnosti delavske množice doseči samo pod pogojem, če se ne bomo omejevali na politično agitacijo na ekonomski podlagi. Eden izmed poglavitnih pogojev za nujno potrebno razširjenje politične agitacije pa je organiziranje vestranskega političnega razkrinkovanja. Brez teh razkritij ni mogoče vzgojiti politično zavest in stopnjevanje revolucionarne aktivnosti množice. Zato je dejavnost te vrste ena izmed najvažnejših funkcij v mednarodne socialne demokracije (danes mednarodne komunistične gibanja, op. ur.), kajti tudi politična svoboda nikakor ne odpravlja, temveč samo nekoliko premika torišče usmerjenosti tega razkrinkovanja. Nemška par-

tija na primer utrjuje svoje postojanke in razširja svoj vpliv posebno in ravno zaradi neomajne energije, s katero vodi svojo politično razkrinkovalno kampanjo. Zavest delavskega razreda ne more biti resnično politična zavest, če se delavci ne navadijo reagirati na vse in vsakršne primere samovolje in zatiranja, nasilja in zlorabljanja, pa naj se ti primeri nanašajo na kateri koli razred; in vrh tega morajo reagirati ravno s socialnodemokratskega, ne pa s katerega koli stališča. Zavest delavskih množic ne more biti resnično razredna zavest, če se delavci ne navadijo na konkretnih in vrh tega stalno preceh (aktualnih) političnih dejstvih in dogodkih zasledovati vsakega od vseh drugih družbenih razredov v vseh po-javnih oblikah umskega, moralnega in političnega življenja teh razredov, če se ne navadijo uporabljati v praksi materialistične analize in materialističnega presojanja vseh strani dejavnosti in življenja vseh razredov, slojev in skupin prebivalstva. Kdor usmerja pozornost, opazovanje in

zavest delavskega razreda izključno ali tudi samo pretežno na njega samega — ni socialni demokrat, kajti samospoznavanje delavskega razreda je ne-odloljivo povezano s popolno jasnostjo ne samo teoretičnih predstav, pravilneje povedano: ne toliko teoretičnih predstav kolikor na podlagi izkušenj v političnem življenju ustvarjenih predstav o medsebojnih odnosih vseh razredov današnje družbe. In prav zato je pridiganje naših ekonomistov, da je ekonomski boj najširše uporabno sredstvo za pritegnitev množic v politično gibanje, tako zelo škodljivo in po svojem praktičnem pomenu tako globoko reakcionarno. Da postane socialni demokrat, si mora delavec jasno predstavljati ekonomsko naravo in socialno politično fiziognomijo zemljiškega gospoda in popa, visokega uradnika in kmeta, študenta in lumpenproletarca, poznati mora njihove močne in šibke strani, znati mora ločiti med čistimi običnimi frazami in vsemi mogočimi sofitizmi, s katerimi vsak razred in vsak sloj prikriva svoje egoistične namene in svojo pravo enotnostjo, znati mora razlikovati, katere ustanove in zakoni odražajo in kako odražajo te ali druge interese. Ta jasna predstava pa se ne da dobiti iz nobene knjžice; dajo jo lahko samo žive slike in dogodkom neposredno sledenja razkrinkovanja, ki nam povedo, kaj se v določenem trenutku dogaja okrog nas, kaj si ljudje med seboj pripovedujejo ali šušljajo, kaj se izraža v takih in takih dogodkih, v takih in takih številkah, v takih in takih sodnih razsodbah in dr. Ta vestranska politična razkrinkovanja so nujno potrebna in temeljni pogoj za vzgojo množic k revolucionarni aktivnosti.

Žalostna usoda ameriških delavcev

Ameriška revija "United States News and World Reports" piše o žalostnih razmerah ameriških delavcev, ki zaradi starosti ne morejo več dobiti zaposlitve.

Za moškega nad 45 let in žensko nad 35 postaja vedno težje, da bi dobili zaposlitev. Tako piše diplomirani kemik, star 45 let, da si je v desetih letih zaposlitve v raznih industrijskih podjetjih pridobil bogate izkušnje, kljub temu pa ne more več dobiti dela, ker ga povsod zavračajo zaradi starosti.

Rudar iz Ohija piše: "Moski, ki so delali nad 30 let v rudnikih, danes ne dobijo več dela. Mnogo je takih in skoro vsi imajo okrog 50 let."

Angleški oficir se zgazra
Teknik "Peace News", ki izhaja v Londonu, je objavil pismo nekoga angleškega oficirja iz vasi Nanyki v Keniji.

"Prisrloval sem grozotam" — piše oficir — "ki jih nisem še nikdar videl v svojem življenju. Bil sem priča, ko so angleške čete lovile v tej vasi Kikuyuje in sramuvali, da sem Anglež. Polovili so stotine žena, moških in otrok ter jih zaprli v ograjen prostor brez strehe, kjer so morali stati na dežju 36 ur, brez vsake hrane. Povedali so mi, da sta umrla neka ženska in otrok. Če se bo to nadaljevalo, bo dežela popolnoma uničena. To je pravi peklo... Zahtevali, da se napravi preiskava o teh gestapovskih metodah.

Konec
HEINRICH FRAENKEL

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Tretji nacionalni velesajem FLRJ

8. aprila so v Zagrebu odprli III. nacionalni velesajem FLRJ. 50. prireditelj zagrebških velesajemov. Ta velesajem ima še poseben pomen, ker je organiziran v čast 10-letnice osvoboditve Jugoslavije in Zagreba.

Na tretjem pomladanskem velesajem sodeluje 1044 razstavljalcev s 3416 proizvodov, ki so razstavljeni v 640 oddelkih. Iz Bosne in Hercegovine razstavljajo 31 razstavljalcev, iz Crne gore 3, Hrvatije 178, Makedonije 28, Slovenije 87, Srbije 83 in iz Voivodine 71. Največ površine zavzemajo strojegradnja, tekstilna, živilska, kemična in elektrotehnična industrija.

Letošnji letni nacionalni velesajem je, kot je bilo že poudarjeno, obenem revija jugoslovanske proizvodnje in desetih letih po osvoboditvi in kot tak organiziran v vseh oddelkih starega in novega dela velesajem, predstavlja največje dosedanje nacionalno velesajemsko prireditev Jugoslavije. V posebnem oddelku je organizirana velika razstava kmetijskih strojev in gospodarskih potrebščin.

Velesajem bo odprto do 1. maja.

PODJETJA ZA IZVOZ LESA

Z izvozom lesa se bavi d-

nes 39 podjetij in se zaradi nezdravih konkurenčnih razlogov sklepajo kupitve, ki niso gospodarsko upravičene. Na skupščini zvezne znanje trgovinske zbornice so poudarili, da odpade 90% vsega izvoza le na deset najmočnejših izvoznikov, ostali pa pogosto sklepajo, da bi se obdržali, kupitve po neugodnih cenah, kakor tudi škodljive kompenzacijske aranžmaje. Na britanskem tržišču so bile cene nekaterih lesnih izdelkov dolgo časa za 10 do 20% nižje kakor cene inozemske konkurence. Na trgu v ZDA, pa so lesno galanterijo prodajali za 20 do 40% ceneje.

(Slovenski poročevalci 193.55.)

«UPOKOJENI» CETNIK

Zavod za socialno zavarovanje Gračac je dodelil pokojnino Ninu Radušini iz vasi Vučipolja, ki je stopil v četrtniške vrste takoj, ko so se te formalno odprle. Radušini je sodeloval v vsel borbi proti NOB, ki so jih vodili četniki tega okraja. V njegovi hiši je bilo aretiranih sedem partizanov in se za njih usodo še danes nič ne ve. Po osvoboditvi je še nadalje ostal, v gozdovih, oblastem se je predal šele leta 1945 pod pritiskom enot, ki so čistile teren. Na osnovi amnestije ni bil obsojen. Sedaj pa se postavlja vprašanje, po kakšnem kriteriju je Radušini Zavod za socialno zavarovanje dodelil pokojnino?

(VJ Vestnik 1.3.55.)

Padli za svobodo iz Podlonjerja

DOUGAN IVAN, sin Ivana, rojen v Trstu, 13. 1. 1926. P. tizan istrskega vojnega ročja. Padel 8. 10. 1944 v Petru na Krasu

DUJC FERDINAND, 29. 10. rojen v Skofljah, 29. 10. Partizan VII. korpusa, IV. III. bat. Padel 21. 9. 1944 Dolenjskem

FERFOLJA MARIJ, sin A. rojen v Trstu 11. 4. 1924. P. tizan br. Fontanot. P. 22. 1. 1945. v Beli krajini

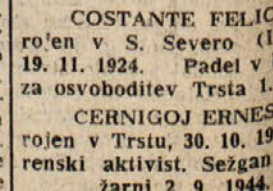
MAESTRIPIARI CARLO, rojen v Trstu, 17. 9. 1909. P. tizan Kosovelove brig. v Divaci 4. 1. 1944

METLIKA ERNEST, rojen v Trstu, 14. 10. Partizan, umrl v Dač leta 1944

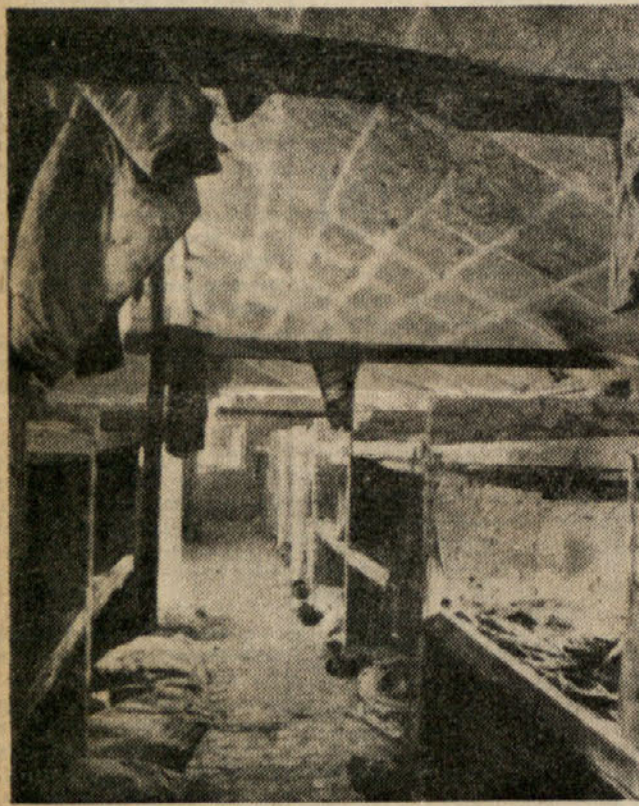

SUDIC EDVARD, sin rojen v Trstu 1.3.1926. tizan XII. SNOUB, I. bat. ta. Padel v Velikem 11. 9. 1944.

COSTANTE FELICE, rojen v Trstu, 9. 2. 1927. tizan osvoboditel Trsta. P. 19. 11. 1924. Padel v 1. CERNIGO ERNEST, rojen v Trstu, 30. 10. 1904. renski aktivist. Sežgan 2. 9. 1944.

GOMBAC RIHARD, sin rojen v Trstu, 14. 7. 1912. tizan Gubčeve brig. Padel 4. 1945 v nepoznani KASTELIC JOSIP, rojen v Trstu, 14. 7. 1912. tizan; padel na Dolenjskem 29. 5. 1944

Pogled v noiranost barak v zloglasnem taborišču Auschwitz, kjer je v mukah in trpljenju životalarilo in umiralo vse Evrope

bodilnih čet v Trst; organizirali smo okrog 70 moških v ljudsko zaščito, ki je dala velik prispevek pri osvoboditvi našega mesta.

Po dolgem trpljenju je končno napočil veliki dan osvoboditve! Prvega maja 1945 ob 5. uri zjutraj so prišli v Podlonjer partizani. Takoj smo jih spoznali po rdečih zvezdah na kapah. Sprejeli smo jih z velikanskim navdušenjem, pogostili s kruhom in mlekom. Toda niso se dolgo ustavljali v vasi, mudilo se jim je v Trst. Stirije vaščani smo šli kot vodilci z njimi v mesto; ob šestih zjutraj smo bili že pri Chiozzi. Ko je dospela tja glavna vojska, smo krenili proti gradu Sv. Justa, kjer so se gnezdili Nemci. Neka četa se je po ulici Capitolina preveč približala gradu, od koder so odprli ogenj; smrtno zadet je padel komandir čete, več pa je bilo ranjenih.

Okrog polnoči smo šli na Katinaro po municijo. Po Sežanki (Montebello) in pod njim je vse gorelo, po cestah in ob njih so ležala številna trupla nemških vojakov. Naslednji dan so šele prišle zavezniške čete s tanki; to je bil trenutek, ko so si upali zopet na plan italijanski šovinisti in doverljajni kolaboracionisti.

Male skupinice z zastavami so se zgrnile okoli zavezniških tankov, drugi pa so pokazali svoje "uneštvo" s tem, da so iz varnih skrivališč streljali na partizane.

Ker se nemški vojaki na gradu niso hoteli predati partizanom, zavedajoč se svojih neštetihi in grozotnih zločinov, ki so jih zagrešili proti jugoslovanskemu ljudstvu, so prišli zvezniški, katerim so se končno predali. Skupno z zavezniškimi četami smo nato osvobodili še Novo luko in Bersal'ski pomol.

V bitkah za Trst so padli trije iz Podlonjerja. Skupno pa je naša vas dala 60 partizanov od katerih jih je padlo 7, poleg mnogih ranjenih.

K. A.

GROBI NAPADI NA SVOBOŠČINE DELAVCEV V TOVARNAH

Če ni svobode v tovarni je ogrožena tudi v državi

Omejitve in kršitve demokratičnih svoboščin in pravic državljanov so se v zadnjem času stopnjevale do take mere, da je danes mogoče ugotoviti kako se nezadovoljstvo širi na vedno nove plasti prebivalstva, ki je ogroženo zaradi poskusov nekaterih, da bi ustvarili v Trstu ostražje "svobode" fašističnega kova. Vse to se dogaja kljub točnim doletom Spomenice o sporazumu in kljub načelom, ki jih potrjuje republiška ustava.

Razen splošnega napada na demokratične svoboščine, pa smo priča še posebej napadom proti pravicam in svoboščinam delavcev v tovarnah, ki se izvajajo že dalj časa z namenom, da bi uklonili delavce samovoljni delodajalci.

To se je pripetilo v tovarni FIAT, dogaja pa se tudi pri nas. V CRDA in ILVA n. pr. dveh podjetjih IRI, v katerih bi se kaj takega ne dogajalo, če bi se ta ustanova odzvala kontroli Confindustrie, kot se je izjavil italijanski parlament.

Prav te dni smo priča enemu izmed najbolj surovih napadov s strani ravnateljstva CRDA, ki predstavlja pri nas udarno četo Confindustrie, na priborilne pravice in svoboščine delavcev. Svoje so s CRDA že itak prepovedali urjenje in čitanje sindikalne literature in obveščevalnega tiska ter vsake sindikalne tiskovine ali obvestila. Sedaj so prešli na napad na tovarniške odbore in njihove člane, ki so obsojeni delavci v proizvodnji. Hočejo nadalje evasozmeriti in "normalizirati" tarife akordnega dela pod izgovorom pomenitve plač, prepuščajo delavce v oči, da bi tako odrezali na tarifah in povečali nadzorniške. Te in še druge nezakonite predelavke ukrepe imajo v načrtu v CRDA, med temi tudi prepoved izobezanja redne zastave ob priliki splošne ladij.

Kakor vidimo, gre za celo vrsto vprašanj, ki jih postavljajo ravnateljstvo CRDA v preizkušnjo pravicam, katere so si delavci priborili v zadnjih desetletjih. S tem bi hotelo vzpostaviti stanje preteklosti, obupati k življenju vzdušje delodajalskega fašizma, ki je bilo tedaj priljubljeno monopolizmu.

Stari delavci, ki so se postavljali ravnateljstvo CRDA in sile, ki so v ozadju kateri koli, to da pri tem pozabljajo, da ima delavski razred dovolj sile, energije in izkušenj in bo kot tak znal uveljaviti svoje pravice ter preprečiti oživitve vzdušja delodajalskega fašizma v tovarnah.

Mnogo se je govorilo in se vedno govori o človeških odnosih in podjetjih, o ostražju, ki bi ga hoteli ustvariti kapitalisti in monopolisti. To ostražje pa je v resnici režim terorja, policijskih in inkvizitorskih metod, kršitve svoboščin, groženj in poniževanja delavcev.

Kakšen pomen imajo diskriminacije pri sprejemanju na delo v mnogih tovarnah in podjetjih? Kaj pa obvezno vpisovanje v žolte sindikate, ki v nekaterih tovarnah in podjetjih najdemo delavci sindikalno izkaznico kar v ovoj skupno s tedensko plačo, kot za časa fašizma?

To so sredstva za pritisk na vse delavstvo, da bi obšli njegovo enotnost in voljo do borbe, nikakor pa ne sistemi za ustvaritev človeških odnosov, ki bi lahko obstajali, če bi delodajalci spoštovali Spomenico o sporazumu, Deklaracijo o človeških pravicah, ustavo, delovne pogodbe in sindikalne sporazume.

Stanje pa postane iz tega vidika še težje zaradi težkih diskriminacij do sindikalne organizacije, ki predstavlja večino delavcev, katero se oblaštenim potom izključuje od pogajanj za trdnice trgovin, ko so predstavniki delavcev izključeni od kontrole pri zaposlitvah in ko se prepoveduje celo izključno sindikalne manifestacije, kot razna zborovanja delavcev v bližini tovarn, izvajanje letakov za splošno stavko 13.000 malih in srednjih podjetij, čigar vsebina je bila povsem v skladu z realnostjo.

Iz tega obrisa stanja izhaja torej velika potreba, ki jo izkazuje tudi D. Vittorino v svojem komentarju o volitvah v FIAT: "Če je svoboda teptana v tovarnah, je v resni nevarnosti v vsej državi."

V tem pogledu imamo mi neposredne izkušnje. Toda zavedati se tudi, da ako napenja delodajalci vse sile v svojih napadih, stoji na drugi strani delavski razred s svojo silo in svojimi neizprizanimi, neoporečnimi in neoporečnimi močmi.

Stari delavci, ki so se postavljali ravnateljstvo CRDA in sile, ki so v ozadju kateri koli, to da pri tem pozabljajo, da ima delavski razred dovolj sile, energije in izkušenj in bo kot tak znal uveljaviti svoje pravice ter preprečiti oživitve vzdušja delodajalskega fašizma, ki je bilo tedaj priljubljeno monopolizmu.

KULTURNE ZANIMIVOSTI

RAZVOJ ZNANOSTI V ZSSR
V carski Rusiji je bila Akademija znanosti mala nepoznana institucija. V ZSSR je pa ta Akademija največje središče znanosti. Združuje nad 100 visokih znanstvenih ustanov, laboratorijev, observatorijev, muzejev. Leto za leto se število teh ustanov večja. V zadnjih dveh letih so bili n. pr. ustanovljeni biološki, elektrotehnični, radio tehnični inštituti ter drugi.

NORVEŠKO - JUGOSLOVANSKI FILM «KRVAVA POT»
Na Norveškem so nedavno vrtili film «Krvava pot», ki je bil sneman v jugoslovansko-norveški koprodukciji. Film obravnava snov iz dobe okupacije in norveškega odporneške gibanja in je doživel tudi zelo ugodna kritika vseh norveških časopisov. Za to priključilo je prišla v Oslo skupina jugoslovanskih filmskih delavcev, umetnika Živanovič in Milošević ter režiser Novaković.

GLIER 80-LETNIK
V januarju 1955 je slavil znameniti sovjetski skladatelj narodni umetnik ZSSR M.R. Glier 80-letnico. Vrhovni svet ZSSR je odlikoval R.M. Glierja za velik prispevek k razvoju sovjetske glasbene umetnosti z Leninovim redom. Ministrstvo kulture Sovjetske zveze in Zveza sovjetskih skladateljev sta priredila v veliki dvorani Moskovskega konservatorija slavnostni večer, na katerem sta pregovorila skladatelj T. Hrenikov in I. Beza.

PLENUM DRAMSKIH UMETNIKOV SRBIJE
V Beogradu se je včerajšnji plenum Zdrženja dramskih umetnikov Srbije. Prvi dan je bil plenum informativnega značaja, usvajalci vseh gledališč v Srbiji so podali svoja poročila o stanju gledališke umetnosti in materialnih problemov. Namen plenuma verjetno ni bil v tem, da bi se navzoči predstavniki ponovno seznanili z znanimi težavami in lažnostmi gledališč, toda po temu, kako je bilo vse skupaj organizirano, je kazalo, da je bil plenum pripravljen le za usgovitve za starih pomanjkljivosti in se je zato spreminjal v navaden pogovor. Plenum ni priložnost niti en predstavniki sveta za prosveto in kulturo Srbije. Ljudje, predstavniki gledališč so prišli, se videli, dva dni so se posvetovali in na to so se razšli. Sodeč po zaključkih plenuma in izjavah posameznih delegatov, ni izključeno, da bo v gledališčih tudi v bodoče šlo vse po starem.

«DOBERDOB» V SRBICINI
Te dni je beogradska založba «Prosveta» izdala srbski prevod vojne romana «Doberdob» Prežihovega Voranca. Kar lepo je zapisati, da je Prežih tisti slovenski pisatelj, ki je doslej najpopolnejše, skoraj stodoletno, prodl med srbske in hrvaške bralce. V Zagrebu in Beogradu so zapovedno izhajali njegovi romani «Požganica» in «Jannica», knjiga «Samorastnik» je izšla v celoti le v Beogradu. Posebej se ugažale tudi njegove «Solzice». Slovenci so lahko ponosni na tak sprejem «nega naših» že klasičnih prirednikov med bratskimi narodi.

Treje konference parizanov miru v ZSSR so se udeležili tudi najvišji predstavniki pravoslavne in muslimanske duhovščine — V sredini je patriarh pravoslavne cerkve Aleksej.

kov. Treba se je boriti proti poskusom vzpostavitve novega delodajalskega fašizma v tovarnah, za obrambo pravic in svoboščin delavcev.

V tej borbi morajo dati svoj doprinos vsi, ki ljubijo svobodo in hočejo, da se zaščiti in brani njihove pravice državljanov, delavcev in ljudi.

ARTURO CALABRIA

Počastitev žrtve nacizma v D. R. Nemčiji

Prve dni aprila je bila ustanovljena v Berlinu posebna organizacija, ki bo imela naloge skrbeti za postavitev spomenikov žrtvam nacističnih taborišč Buchenwald, Sachsenhausen in Ravensbrueck.

Ustanovne skupščine so se udeležili ministrski predsednik Otto Grotewohl ter ministri Nuschke in Bolz, nadalje predstavniki demokratičnih strank in množičnih organizacij. Za predsednika nove organizacije je bil izvoljen Grotewohl.

V svojem govoru je Grotewohl dejal, da bodo spomeniki žrtvam nacističnih taborišč simboli borbe proti obnovitvi nemškega militarizma in fašizma. To je še posebno potrebno danes, ko skušajo v Zapadni Nemčiji zopet oživiti militarizem, ki je povzročil človeštvu toliko gorja.

Jugoslovanska filma v Sovjetski zvezi

Jugoslovanska filma «Koncerti in »Nevjera« bodo kmalu vrtili v sovjetskih kinematografih. Komisija sovjetskega »Sovkino«-filma, ki ju je izbrala, je pred nedavnim obvestila o tem podjetje za uvoz in izvoz »Jugoslavija-filma«. Ta dogovor temelji na pogodbi o izmenjavi filmov, ki je bila sklenjena lani decembra v Beogradu. Moskovsko podjetje bo izbralo še dva jugoslovanska umetniška filma in 15 dokumentarnih. Podjetje »Jugoslavija-filma« bo po drugi strani uvozilo 5 sovjetskih filmov.

Tudi vodstvo Zdrženja industrije odra združeno kot tako, da bi se izjavilo za prosto cono in se tako postavilo proti volji 90 odst. udeležencev. Isto se dogaja pri Zvezi trgovcev, predsema na področje njegovega ravnanja, znanega dr. Geppija.

Značilno je stališče župana inž. Bartolija. Doktor je mogel, je prepovedal v obetnem svetlu diskusijo o prosti coni. Tajništvo Delavske zbornice je svoje strani poverilo preučitve vprašanja posebnih komisij in je nato pozvalo vlado, naj pošlje v Trst svojo posebno komisijo za nadaljevanje preučevanja tega vprašanja, kot bi stvar še ne bila dovolj preučena.

Da se prepreči nevarnosti, je dovolj, če pomislimo na ugodnosti, ki jih je uživalo od proste cone prebivalstvo Zadra do začeta druge svetovne vojne. Iz tega razloga bi zdelo, da bi morala biti v Trstu popolna soglasnost v zahtevi, da ustanovi vlada prosto cono. In v resnici so o diskusiji o obetnem svetlu o tem vprašanju vse stranke strinjale v zahtevi za ustanovitev proste cone. Toda proti enotni fronti vseh socialnih plasti prebivalstva in vseh političnih strank se postavila skupnica kakih dvanajst do trideset oseb, ki se nahajajo na prevladujočih položajih javnega in zasebnega življenja Trsta.

Govilna sila te osamljene skupnice sovrznikov splošnih interesov Trsta je Trgovaška zbornica, oziroma njen osemdesetletni predsednik kap. Cosulich. Govoril se, da hoče slednji zaključiti svoje javno delovanje, čim bo poznal pristaje proste cone. Sabotira proste cone se ne urši odkriti. Trgovaška zbornica se, edina med tržaškimi organizacijami, ne osemnajst mesecev preučevanja ni še uradno izjavila; neuradno pa pošilja v javnost razprave, ki nasprotujejo prosti coni.

Na žalost je treba ugotoviti, da ima Confindustria velikansko moč in da vlada pogostoma izvaja tako gospodarsko politiko, kot je po volji tej organizaciji, ki jo vodijo najbolj reakcionarni italijanski industrijci.

Najbolj dramatična značilnost celotnega vprašanja pa je ta, da najdejo Interesi, ki so docela tuji Trstu in obtem vsej državi, svoje zagovornike prav v našem mestu in da izvajajo slednji pravico izjaviteljstva na škodo našega mesta.

Josip Jurčič

KOZLOVSKA SODBA

V VIŠNJI GORI

II.
Ko se vihar poleže, višji sodnik Zaropotaj pa usede, kar vstane sivoobrni starišnja Žužnjali in tako govori:

«Ko sem se jaz v sam kraj in brez hlač okoli tekel, tačas je bilo drugače v Višnji gori. Kaj sem hotel reči? — Tačas se nisimo imeli studenca z deskami kritega in solnce je bolj gorko sijalo ko zdaj. Tačas smo imeli bolj urne noge, boljše oči in vse živote boljše ko zdaj. Pa kaj sem hotel reči? — da, Lukež Dmruja ni nič boljši ko njegov kozel. Le ubijmo ga in umorimo, hode vsaj drugotni vedel svojega kozla dobro privržati doma, da ne bo mogel poskušati, kako bi se škoda delala.»

Andrež Slamorezev je od veselja poskočil in zavriskal, ki je zaslišal te modre besede starejšega Žužnjala. Ali gospodar Gobež, drugi starišnja, sovrznik Žužnjala, trkiral z glavo zmaj, v četrti pa srdito vstane in pravi: «Kakove so te besede, kakere sem zaslišal? To niso prave besede. Bodimo, Višnjani moji, pošteni ljudje, da bo Bog z nami pošteni; milost skazimo in pravico, da nam Bog milost skazal in pravico: ne srditostimo se, da se ne bo on srdilostil. Saj veste, da imamo našega polza v veliki časti, kar je lepo in prav. Od njega, od našega polza se čednostno učimo. On je pohleven, od njega hišo ima, da si se seboj nosi, roge ima, pa ne bode, noge ima, pa ne kolovratu naglo, ampak lepo in počasi leze, kar je prav; ob kratkem: nikomur nič zalega ne prizadeva. Se mi tako bodimo. Glejte, Višnjani moji, ko bi kdo izmed nas — česar nas pa svesti Bog obvarjal — hotel našega polza dražiti, dražeti in okatiti, kaj bi pač storil? V svojo hišo bi se tiho nazaj pomaknil in bi sam pri sebi dejal: Bog jim grehe odpusti; saj ne vedó, kaj delajo. Posnemajmo svojega starega polza, da se bo nam dobro godilo in nam bodo dobro na tem svetu. Odpustimo Lukežu Dmruja le ne smrt, temveč tudi tistih pet palic po podplatih. Kozlu Liseu tudi odpustimo, on je neumen, ne ve, kaj je prav in grešno. In če to storimo, Višnjani, bode danes in v vse prihodnje dni Bog vesel, da je Višnjo goro ustvaril.»

Vse Višnjanke skoraj s svojimi otroki se v jok spustile, ko zaslišajo ta govor od polzevih čednosti. Kakor bi miglil, bilo je veliko število veljavnih mož za Gobeža in pomiloščito Dmrujevega Lisea. Strahoma je tožnik Slamorezev videl to premembno misli mestnih sodnikov in tekal okrog, da bi jih zopet vsaj polovico na svojo stran pridobil. In res vstane v drugi starišnja Žužnjali in v dolgem govoru glasuje za kozlovo in

Karel Destovnik - Kajuh

Ko človek bo človeka prepoznal

Zakaj ne nosite v dlaneh svojih src, ljudje? Zakaj vam niso vpisane v oči vaše misli in želje?

Kajti prav v teh dneh, ko je vsaka slutnja greh, ko si vsak želi uteh in skriva vsak po svojih se poteh, prav v teh, prav v teh usodnih dneh bi morali nositi vsi srca v dlaneh... In takrat bi se zavedli, kaj naš up velja, kaj velja naš teži boj, da ni malo naših, da nas je nebroj!

Ljudje, če v vaših bi očeh razbral, po kakšnih hodite poteh, in če vsako od vseh srca na dlan bi dal, da človek bi človeka prepoznal, takrat bi v hipu stari svet propal...

Gotovo je, da imata kap. Antonio Cosulich in predsednik Zdrženja Industrijev dr. Doria središče svojih interesov v Genoviji in bližnji Benečiji, kar lahko pojasni mnogo stvari. Može pa, kot župan, Geppi, Novelli in Bazzaro se seveda raje smatrajo za vladne funkcionarje in zagovornike vlade, namesto da bi se smatrali navezane na usodo našega mesta.

Zadnji sklep vlade, da imenuje Komisijo za preučitve vprašanja proste cone, ne more biti smatran kot zmaga za Trst. Kot se je zavedlo, gre za komisijo birokrato, državnih funkcionarjev, ki bodo

napravili točno to, kar bo ukazala vlada in v zadnji instanci Confindustria. Po drugi strani pa je posem nerazumljivo, kaj ima ta komisija sploh se preučevati, ko pa je ves Trst soglasen v zahtevi za ustanovitev proste cone.

Naloga Tržačanov ni v tem, da čakajo na odločitev te komisije, ki bo itak povedala svoje mnenje po ukazu od zgoraj — morda da delujejo o propagandističnem in manifestativnem smislu, da s tem prepričajo komisijo, vlado in skupnico tukajšnjih sovrznikov Trsta, da ni mogoče več odlašati z rešitvijo tega vprašanja.

Dr. U. SAJOVITZ

Izseljevanje v tujino je najbolj zgovorna obsodba težkih gospodarskih razmer v Trstu — Iz tega stanja se je mogoče dvigniti le z obnovo naših linij, z vrnitvijo naših ladij, s pozitivitvijo naše industrije ter z ustanovitvijo proste cone na vsem Tržaškem ozemlju.

Dmrujevo smrt baje tako izvrstno, da so se zdajci Višnjani razpolovili na dve stranki, ena za milost, druga manjša za kozlovo smrt.

Govorili so se sodniki in meščani Jurček Griža, Bošte Kreva, Peter Strama, Marko Črnač, Miha Kisovar, Jožman Kravopase in še več znamenitih slovečih možakov, eni z Gobežom, eni z Žužnjalom.

Ne morejo se zediniti, zmešnjava je velika, srditi postajajo in eni pesti stiskajo.

Višji sodnik in župan Zaropotaj, ki je bil h Gobežu velični prestopil, hoče se, da bi prihodnje leto zopet izvoljen ne bil, je imel veliko pregrevanje in kričev, kot prvosodnik ohraniti primeren red. In ker je videl, da se zlasti zaradi tega prikaže in puljo, ali ima kozel Lisee um in pamet ali ne, zmisli se v svoji modri glavi na pravi:

«Možje! Stojte, poslušajte! Kaj bi bilo, ko bi mi po kozlu Lisea poslali ter bi ga preiskali in preitali in razvideli, ali ima pamet ali je nima?»

S tem predlogom sta bili obe stranki zadovoljni in Lukež Dmruja je z mesečini Kasopiharjem, Lasacem in Črnačem dirjal domov, da bi kozla pred visoko in častito sodnijo pripeljal.

Med tem so si višnjijski možje malo obdehali in pot z vročega čela obrisali, vendar so željno pričakovali, ali se bo kozel pametnega skazal ali ne.

Dmruja pak s polnim očesom doma Lisea otmotovi in ga vleče za seboj z lepo. Liseu pak žalosten pravi: «O, ko bi se dalo, da bi midva, jaz in ti, mogla zdajle kože menjati in glave tako, da bi bil jaz kozel, ti pa moj gospodar Dmruja! Zakaj če se ne bo dobro obnašal, obesili te bodo in se meni ne bo dobro. O, da bi vsaj tvoj ti danes pameten bil, da bi se vsaj tako neumnega delal, kakor si neumen bil, ko si sel čez plot Slamorezevo zelje gledat in si sebi in meni hudo storil.» Pravijo, da kozel na to ni nicosar odgovoril svojemu žalosti polnemu gospodarju Lukežu Dmruju.

Prišli med sodni zbor, se kozel malo zmezi za vse sodnike in starišnje, temveč se meni nič tebi nič vleče in se z zadnjim nogu prav dobro za vratom poparska.

«Kozel je neumen, ne ve, kaj bi storil, ničesar se ne boji,» sklepa iz tega Gobež.

«Ni neumen,» vpijejo nasprotniki in glej čuda: kozel Lisee sam odmaja z brado.

KAKŠNO BO ŽIVLJENJE PRED LETOM 2000

Tri pridelke letno v tovarnah zelenjave

Električni giganti na Volgi dajejo v izobilju energije po nizki ceni. Ta se kot izdaten in koristen električni dež izliva tudi na rastlinjake.

Nekega zimskega večera, proti koncu decembra: polja so zametena, led se je odebelil. Odpravljamo se v mesto... Na ovinku ceste vzbudi našo pozornost visok bel pecel cvetice, ki se dviga iz nizke zgradbe. To je rastlinjak, kot jih je mnogo v okolici Moskve in drugih mest.

Tovarna sveže zelenjave ne pozna odmorov, deluje skozi vse leto in lahko dobivamo tri pridelke.

Nova metoda za sušenje lesa

Sovjetska znanstvenika A. Folomin, kandidat tehničnih ved in S. Steinberg sta skupno iznašla novo izvirno in dovršeno metodo sušenja lesa. Na čem je osnovana ta metoda? Kakšne spremembe se izvršijo v letu, ki je podvržen temu postopku?

Les, ki ga je treba osušiti, pomolijo v korito polno petrolata, stranskega produkta pri rafiniranju petroleja. Ko se greje petrolat na 120 do 130 stopinj, začne vreti voda, ki jo vsebuje vsaka celica lesa; para, ki jo povzroči, pa odhaja iz lesa skupno z zrakom, ki se vedno nahaja v notranjosti, in sicer med lesnimi žilami. Vлага se tako odstranjuje v obliki pare ali kapljic.

Sušenje potom petrolata je znatnega pomena. Čas, ki se ga uporabi za sušenje, je 15 do 20-krat krajši kot pa za sušenje po kateri koli drugi metodi, ki je bila doslej v rabi, traja nemoreč le nekaj ur.

Toda ta nova metoda ne nudi le teh prednosti. Les, ki ga tako sušimo, je trpežnejši, prožnejši in ga je lažje stružiti in skobiljati.

Poleg tega sušenje lesa z uporabo petrolata stane mnogo manj kot na druge načine. Ko se les osuši ga pokrijejo s tenko plastjo olja, da ga obvaruje pred vlago.

Zgraditev naprave za sušenje s petrolatom je zelo enostavna.

V naši rubriki običajno obravnavamo razne kmetijske probleme s čistim tehničnega vidika. Trebno pa je tudi, da nekoliko obrnemo pozornost na važne gospodarske probleme našega kmetijstva.

Kmetje našega področja so od začetka združnega gibanja v obrambo kmetijskih interesov vedno dajali veliko važnost združništvu. Precejšnje število pravilno vodenih združenj je tudi mislilo, predvsem na dobo pred pojavom fašizma v Italiji, Politika fašizma pa je bila proti vsaki demokratični ustanovi, ki bi ščitila interese delovnega ljudstva, in na našem področju je bila proti vsaki ustanovi, ki bi lahko ščitila naše ljudstvo bodisi na ekonomskem in na nacionalnem področju.

Fašizem je v kratkem času uničil vse ustanove kmetov; mnogi kmetje so tudi ostali razočarani nad združ-

ništvom zaradi jamstva, ki so ga podpisali z včlanjenjem v združenje. Člani združenj so morali v mnogih primerih plačati precejšnje vsote, ko je fašizem uničil združne ustanove.

Omenimo še v tej priložnosti, da so kmetijske združenja na našem področju vedno ščitile ne samo ekonomsko interese našega kmeta, ampak so vedno veliko pripomogle k obstoju našega življa v teh krajih.

Obstajale so neke razne mlekaršne, vinarske, nabavne in prodajne ter še druge združenja, ki jih je skoro vse uničil fašizem. Ostale so le nekatere manjše in lokalne družbe, omejene le na kakšen manj važen problem.

V Trstu samem je po prvi svetovni vojni dobro delovala Tržaška kmetijska družba z sedežem v ulici Raffineria. Ta združna ustanova je bila uničena, da je napravila prostor družbi «Federazione Agraria Giuliana», ki se je potem spremenila v «Consorzio agrario provinciale».

Takoj po popolnem uničenju fašizma in po končani drugi svetovni vojni se je v Trstu ustanovila Kmetijska nabavna in prodajna družba, ki ima sedaj sedež v ulici Foscolo in podružnici v ulici Mercadante ter v Miljah. Razen tega ima še trgovino za prodajo vina v ulici Foscolo.

Ta združna ustanova je lahko rečemo edina kmetijska ustanova tukajšnjih kmetov in brez dvoma najmočnejša.

Namen Kmetijske združenje je predvsem, da pomaga kmetu na ekonomskem področju, ker mu nudi po najnižjih cenah najboljše kmetijske potrebščine. V podružnicah Kmetijske združenja lahko najdemo vsakovrstno blago, ki ga naš kmet potrebuje.

Kmetijska združenja pa je tudi zelo važna ustanova, ki lahko ščiti in brani interese kmetov na nacionalnem področju; tu mislimo na Slovence, ki tvorijo večino članov te združenja. Vsak skrben kmet in zaveden Slovenec bi moral biti član združenja in jo podpirati vsaj z nakupom blaga pri podružnicah te ustanove, ki ni špekulantska ustanova, ki nima za cilj dobiček, marveč so jo ustanovili in jo vodijo kmetje z namenom, da se kmetu pomaga pri nakupu kmetijskih potrebščin.

Pri nakupu kmetijskih potrebščin naj velja geslo «Svoji k svojima», ker le tako bomo uspešno ščitili lastne interese.

KONEC

potrebujejo čebel: ne zmenimo se za pomladansko deževje, ki izpere cvetni prah iz cvetja; v naših vrtovih opravljajo delo čebel umetno posebna kemična dražila.

Paradižniki ne prenesejo

Pospeševalci rasti, ki se spreminjajo v plin, so prišli v vsakdanjo rabo: dovolj je obrniti pipo bombe in nevidno gnolijo prepolni zrak v rastlinjaku. V rastlinjaku pridelamo na površini tisoč kvadratnih metrov ne 15 do 20 ton paradižnikov, temveč 70 do 80 ton. Ko opazujemo sedeže na vejah, si lahko mislimo, da bodo dozoreli še čez tri tedne. Toda paradižniki trajo še dolgo. Prenesejo jih v posebno sobo in jih tu podvržejo postopku naglega zorenja. Ko so paradižniki dozoreli, obdržijo zeleno barvo. Zato jih obdelujejo z etilenom, ki jih v dobi 3-5 dni obda s krasno in mikavno rdečo barvo. V združenih rastlinjaki, ki jih je v Moskvi okrog 20, rastejo kumarice, bučke, melancane, dinje. Pod stekleno streho je vedno dnevna svetloba, toplota pa poletna.

Ali hočete pokusiti odlične sveže kumarice v decembru? So zelo okusne, sočne in sveže. Ako odrezemo lupino lubenice, bomo videli, da je meso rdeče in da nima semen. Istočasno pri paradižnikih, bučah, melancanah itd. ne dobimo semen! To so dosegli s posebnimi kemičnimi preparati, s katerimi lahko aktivno pospešimo v življenje rastlin, jih neugemo, urejamo in pospešujemo rast ali jo zaustavimo in usmerimo sok iz korenin v sad in v liste.

Upoštevati je treba, da se iz cvetja mnogih rastlin ne razvije sad, ako cvetja ne oprašijo čebele in druge žuželke. Toda v naših vrtovih ne

JURIJ RAKITIN

doktor bioloških ved

ZA NAŠE KMETE

Nekaj o združništvu

V naši rubriki običajno obravnavamo razne kmetijske probleme s čistim tehničnega vidika. Trebno pa je tudi, da nekoliko obrnemo pozornost na važne gospodarske probleme našega kmetijstva.

Kmetje našega področja so od začetka združnega gibanja v obrambo kmetijskih interesov vedno dajali veliko važnost združništvu. Precejšnje število pravilno vodenih združenj je tudi mislilo, predvsem na dobo pred pojavom fašizma v Italiji, Politika fašizma pa je bila proti vsaki demokratični ustanovi, ki bi ščitila interese delovnega ljudstva, in na našem področju je bila proti vsaki ustanovi, ki bi lahko ščitila naše ljudstvo bodisi na ekonomskem in na nacionalnem področju.

Fašizem je v kratkem času uničil vse ustanove kmetov; mnogi kmetje so tudi ostali razočarani nad združ-

ništvom zaradi jamstva, ki so ga podpisali z včlanjenjem v združenje. Člani združenj so morali v mnogih primerih plačati precejšnje vsote, ko je fašizem uničil združne ustanove.

Omenimo še v tej priložnosti, da so kmetijske združenja na našem področju vedno ščitile ne samo ekonomsko interese našega kmeta, ampak so vedno veliko pripomogle k obstoju našega življa v teh krajih.

Obstajale so neke razne mlekaršne, vinarske, nabavne in prodajne ter še druge združenja, ki jih je skoro vse uničil fašizem. Ostale so le nekatere manjše in lokalne družbe, omejene le na kakšen manj važen problem.

V Trstu samem je po prvi svetovni vojni dobro delovala Tržaška kmetijska družba z sedežem v ulici Raffineria. Ta združna ustanova je bila uničena, da je napravila prostor družbi «Federazione Agraria Giuliana», ki se je potem spremenila v «Consorzio agrario provinciale».

Takoj po popolnem uničenju fašizma in po končani drugi svetovni vojni se je v Trstu ustanovila Kmetijska nabavna in prodajna družba, ki ima sedaj sedež v ulici Foscolo in podružnici v ulici Mercadante ter v Miljah. Razen tega ima še trgovino za prodajo vina v ulici Foscolo.

Ta združna ustanova je lahko rečemo edina kmetijska ustanova tukajšnjih kmetov in brez dvoma najmočnejša.

Namen Kmetijske združenje je predvsem, da pomaga kmetu na ekonomskem področju, ker mu nudi po najnižjih cenah najboljše kmetijske

